

Täysistunto

Torstai 20.5.2021 klo 15.59—19.40

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021–2028

Hallituksen esitys HE 46/2021 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Anu Vehviläinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Keskustelu, ministeri Lintilä.

Keskustelu

18.02 **Elinkeinoministeri Mika Lintilä** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Esityksellä säädettäisiin valtionavustusten myöntämisestä yritystoiminnan kehittämiseen vuosina 2021—2028. Lakiesitys liittyy keskeisiltä osiltaan Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelmakauden 2021—2027 alkamiseen vuonna 21.

Lain mukaisilla avustuksilla edistettäisiin taloudellista kasvua, työllisyyttä, yritysten innovaatiotoimintaa ja kilpailukykyä sekä muita elinkeinopoliittisia tavoitteita. Edellä mainittuihin tavoitteisiin pyritään myöntämällä avustuksia erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten kasvuun ja kehittämiseen.

Merkittävä osa lain mukaan myönnettävistä avustuksista osarahoitettaisiin EU:n alue- ja rakennepolitiikkarahastojen varoista. Avustusten rahoittamiseen käytettäisiin erityisesti Euroopan aluekehitysrahastosta ja oikeudenmukaisen siirtymän rahastosta saatavia varoja. Avustusten myöntämisessä onkin huomioitava Euroopan unionin ja kansallisen alue- ja rakennepolitiikan tavoitteet sekä kilpailunäkökohdat. EU:n alue- ja rakennepolitiikan rahoituksen keskeisiä painopisteitä ohjelmakaudella ovat hiilineutraalisuuden ja digitaalisuuden edistäminen.

Avustusjärjestelmä ja sääntelyn päälinjat säilyisivät voimassa olevaa valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi annettua lakia vastaavina. Avustusjärjestelmä muodostuisi edelleen kahdesta avustusmuodosta: yrityksen kehittämisavustuksesta ja toimintaympäristön kehittämisavustuksesta. Lain mukaisia avustuksia koskevat asiat käsiteltäisiin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa. Avustusten piiriin kuuluisivat jatkossa kaikki toimialat pois lukien kala-, maa- ja metsätalouden alkutuotanto, kun voimassa olevan lain mukaan kalatalous, maatalous ja metsätalous on kokonaan suljettu avustusten piiristä. Muutoksen taustalla ovat nykyisten eri yritystukimuotojen osalta havaitut väliinpuotoamistilanteet, joita muutoksella voidaan osaltaan vähentää.

Yrityksen kehittämisavustusta myönnettäisiin pk-yritykselle innovatiiviseen kasvuun ja kansainvälistymiseen liittyviin kehittämistoimenpiteisiin sekä investointeihin. Vaikka

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2021 vp

avustuksen myöntämisen painopiste on pk-yrityksissä, niin Itä- ja Pohjois-Suomessa on perusteltua edelleen säilyttää EU:n valtiontukisääntöjen näille alueille sallima mahdollisuus myöntää kehittämisavustusta myös suurten yritysten investointeihin.

Toimintaympäristön kehittämisavustusta myönnettäisiin voittoa tavoittelemattomille julkisille ja yksityisille yhteisöille ja säätiöille hankkeisiin, joiden tarkoituksena on parantaa yritysten toimintaympäristöä ja kehittymisedellytyksiä. Toimintaympäristön kehittämisavustuksella on tarkoitus tukea kasvua ja elinkeinorakenteen monipuolistumista, innovaatioiden kehittämisen edellytysten luomista sekä muita toimintaympäristöä ja kehittämisedellytyksiä parantavia hankkeita sekä edistää yritysten välistä yhteistyötä, yritys- ja tutkimuslaitosten välistä yhteistyötä ja soveltavaa tutkimusta. Lainmukaiset avustusmuodot vastaavat käyttötarkoituksiltaan pääosin nykyisen lain mukaisia avustuksia, eikä avustusten käyttämistä olla laajentamassa uusiin hanketyyppeihin.

Arvoisa rouva puhemies! Lailla mahdollistettaisiin kehittämisavustusten myöntäminen yrityksille niiden elinkaaren eri vaiheissa. Kehittämisavustuksilla tuettaisiin kasvun edellytyksenä olevaa yritystoiminnan uudistumista ja liiketoimintaosaamisen kehittämistä. Lisäksi tuettaisiin pk-yritysten kansainvälistymiseen liittyviä toimenpiteitä. Voimassa olevan lain vaikuttavuustutkimuksen mukaan kehittämisavustukset ovat vaikuttaneet yritysten halukkuuteen toteuttaa kehittämishankkeita. Avustuksen saajista yksi kolmasosa on ilmoittanut, että kehittämishankkeita ei toteutettaisi ilman avustusta, ja toinen kolmasosa on ilmoittanut, että avustusten saaminen mahdollistaa hankkeen toteuttamisen laajempaan. Tavoitteena on, että lain mukaisella avustuksella voitaisiin jatkossakin käynnistää yritysten kehittämis- ja investointihankkeita, jotka muuten jäisivät toteuttamatta tai toteutuisivat merkitykseltään vähäisempinä ja hitaammalla aikataululla.

Lakiesityksessä huomioidaan aiempaa näkyvämmiin ympäristönäkökohtien huomioiminen, joka olisi jatkossa yksi kehittämisavustuksen myöntämiselle laissa säädetystä edellytyksistä. Ympäristönäkökohtien huomioiminen on voimassa olevan sääntelyn aikana perustunut asetustason sääntelyyn ja viranomaisten ohjeisiin. Koska ympäristökysymysten merkitys päätöksenteossa on kasvanut muun muassa ilmastonmuutoksen etenemisen myötä, on tarkoituksenmukaista säätää ympäristönäkökohtien huomioimisesta kehittämisavustusta myönnettäessä jatkossa lain tasolla.

Lakiesityksessä varauduttaisiin myös mahdollisuuteen, että tulevaisuudessa esimerkiksi koronapandemian kaltaisissa tilanteissa kehittämisavustusta voitaisiin myöntää normaalityylillä joustavammin säännöin yrityksille. Voimassa olevassa laissa ei tällaista poikkeuksellisia oloja huomioivaa säännöstä ole ollut, mutta mennyt vuosi on osoittanut varautumisen tarpeellisuuden. Kyse ei siis kuitenkaan ole niin sanotusta yleistukipykälästä tai erillisestä tukimuodosta, vaan joustoista avustusten myöntämisessä. Jos tilanne edellyttäisi tulevaisuudessa kehittämisavustuksen myöntämistä poikkeuksellisissa oloissa, annettaisiin avustuksen myöntämisestä tarkemmat säännökset valtioneuvoston asetuksella.

Lain mukaisia avustuksia myöntämällä tuetaan jatkossakin erityisesti pk-yritysten kehittymiseen, kasvuun, kansainvälistymiseen ja innovaatiotoimintaan kohdistuvia kehittämis-hankkeita sekä elinkeinorakenteen monipuolistamista, innovaatioiden kehittämisen edellytysten luomista ja muita yritysten toimintaympäristöä ja kehittymisedellytyksiä parantavia hankkeita. Avustuksia myönnettäessä huomioitaisiin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman tavoitteet, joten painopisteet olisivat muun muassa hiilineutraalisuus ja digitalisaatiota edistävät hankkeet.

Arvoisa rouva puhemies! Toivon asialle joustavaa käsittelyä valiokunnassa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2021 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kinnunen.

18.10 **Mikko Kinnunen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministeri Lintilälle hyvän lakiasetuksen hyvästä esittelystä.

Yritysten kilpailukyky ja panostukset tutkimukseen, tuotekehitykseen ja innovaatiotoimintaan edellyttävät poliittisilta päättäjiltä määrätietoisia toimia, joilla luodaan ennakoitavaa ja vakaata linjaa sekä investointeihin kannustavaa toimintaympäristöä.

Nyt käsiteltävässä hallituksen esityksessä ehdotetaan kumottavaksi laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi ja ehdotetaan säädettäväksi uusi laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021—2028. Esityksen tavoite on erittäin kannatettava: yritystoiminnan kehittämiseksi tarkoitettun avustusjärjestelmän selkeyttäminen, tehostaminen ja vaikuttavuuden parantaminen — näitä ei voi muuta kuin kannattaa.

Käytännön tasolla muutoksia tulisi erityisesti rahoituslähteisiin. Jatkossa puhtaasti kansallisen rahoituksen ja Euroopan aluekehitysrahaston ohella rahoittamiseen voitaisiin käyttää myös oikeudenmukaisen siirtymän rahaston varoja. Tämä on erittäin tarpeellinen ja tervetullut muutos, sillä esimerkiksi energiasektorin murroksen seurauksena tukea tulevat tulevina vuosina tarvitsemaan monet perinteisten alojen toimijat, joiden liiketoiminta kaipaa uudelleenmuotoilua, samalla digitalisaatio etenee ja ympäristönäkökulma vahvistuu. Myös toimialarajausta laajennetaan ja jatkossa avustusta voidaan myöntää aiemmasta poiketen, alkutuotanto pois lukien, myös maa-, metsä- ja kalatalouteen. Pidän tätä erityisen tärkeänä.

Arvoisa puhemies! Pidän esitystä hyvänä ja tervetulleena uudistuksena, joka vie yritystoiminnan kehittämisavustusjärjestelmää parempaan suuntaan, mikä myös vastaa tulevien vuosien tarpeisiin. Se vie osaltaan yrityksiä ja koko Suomea kestäväen kasvun tielle.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.